

Sõnaveebi metoodiline juhendmaterjal õpetajatele

TALLINNA ÜLIKOOL

EKI ühendsõnastik

EKI ühendsõnastik on Eesti Keele Instituudi sõnaraamat, mida koostatakse, toimetatakse ja täiendatakse pidevalt. EKI ühendsõnastik esitab eeskätt üldkeele infot. Siia lisanduvad uued sõnad ja tähendused, ÕSi selgitused, sünonüümid, teiste keelte vasted. ([Sõnaveeb – Portaalist](#))

Grammatiline info

Sõnaveebist leiame nii parema kui ka vasaku veeru. Kui sisestada sõna otsingusse, siis kuvatakse vasakus veerus kõige suuremalt grammatilist infot. Sealt on võimalik näha sõnaliiki ja sõnastikku, kus teave asub. Paremal sõnavormide kõrval on näha ka kuupäeva, millal viimati infot selle sõna kohta muudeti. Siin on näha sõna seletust, sünonüüme ja naabersõnu. Liitsõnad pärinevad osaliselt keeleõppija Sõnaveebist ja need on segamini mõlemas andmebaasis ehk osa liitsõnu on olemas keeleõppija Sõnaveebis ja osa tava-Sõnaveebis. Samuti ei ole liitsõnu veel kõikide sõnade kohta, neid lisatakse pidevalt juurde.

The screenshot shows the dictionary entry for 'infrastruktuur' in Estonian. Annotations with arrows point to various features:

- Sõnaliik**: Points to the word class 'nimisõna' (noun).
- Sõnaseletus**: Points to the definition: 'ühiskonna või ettevõtte tööks vajalikud vahendid, tegevused ja teenused (nt internetiühendus, tänavavõrk, veevarustus)'.
- Sünonüümid**: Points to the synonym list: 'taristu, infra KÕNEKEELNE, UUS (2023)'.
- Tõlge**: Points to the Russian translation: 'инфраструктура'.
- Naabersõnad**: Points to the list of related words: 'tehniline infrastruktuur | sotsiaalne | hea ...'.

Naabersõnad

Kui klikkida allpool valikul “Näita rohkem”, avanevad naabersõnade vasted nii omadussõna, tegusõna kui ka nimisõnaga. Naabersõnad on sõnad, mis esinevad keeles sageli koos, näiteks *päike paistab, ere päike ja päikest nautima*. Rahvusvaheliselt on naabersõnade kohta kasutatud terminit kollokatsioon. ([EKI teatmik – Mis on naabersõnad?](#))

et **infrastruktuur** nimisõna 19.08.2023

EKI ÜHENDSÕNASTIK 2023

et ühiskonna või ettevõtte tööks vajalikud vahendid, tegevused ja teenused (nt internetiühendus, tänavavõrk, veevarustus)

Sünonüümid **taristu**, **infra** KÕNEKEELNE, UUS (2023)

ru инфра́структу́ра

Naabersõnad
tehniline **infrastruktuur** | sotsiaalne | h

Näita rohkem

Naabersõnad

omadussõnaga
tehniline **infrastruktuur** | sotsiaalne | h
kaasaegne | riiklik | puudulik | avalik ...
arenenud **infrastruktuur** | ...

teigusõnaga
infrastruktuur areneb | puudub
infrastruktuuri looma | arendama | kasutama | rajama | ehitama | välja ehitama
üles ehitama | parandama | kaasaajastama | hävitama ...
infrastruktuuri investeerima

nimisõnaga
raudtee **infrastruktuur** | transporditeenus | niigi | maapiirkonna | turismi ...
infrastruktuuri arendamine | rajamine | areng | loomine | kasutamine | kaasaajastamine | ...
teed ja **infrastruktuur** | keskkond | majandus | transport ...

Oskussõnastikud

Kui vajutada oskussõnastike halli kasti peale, avanevad allpool vasakus veerus kõik oskussõnastikud, millega see sõna seotud on ja kust seega oskussõnade kohta rohkem teavet on võimalik leida. Sealt leiab nii oskussõnade definitsioone, põhisõnavara, alavaldkonna, kui ka sõnade tõlked. Tõlkenäited on lisatud käsitsi. Samuti leiab sealt kuupäeva, millal on sõna Sõnaveebi oskussõnade hulka lisatud.

Kõige all on näha “Hea teada” rubriiki, kus näitab, millist terminit eelistatakse eesti ja millist võõrkeeles (siin nt prantsuse keeles). “Mööndava” märke all mõeldakse, et terminit võib kasutada, kuid soovitatavam on kasutada siiski “eelistatud” märgistusega terminit.

Terminikogud on koostanud valdkonna eksperdid koostöös Eesti Keele Instituudiga nende koostööpartnerina. 2023. aasta seisuga on Sõnaveebis kokku rohkem kui 120 oskussõnastikku ja terminibaasi. ([Sõnaveeb – Portaalist](#))

OSKUSSÕNASTIKUD

Eesti-vene-eesti õigusterminoloogia baas

ID: 506690 19.08.2023

et **infrastruktuur**

ru инфра́структу́ра

Militerm | sõjanduse, julgeoleku- ja kaitsepoliitika terminibaas

ID: 526656 19.08.2023

logistika → sõjaväerajatised

en in NATO, the static buildings, facilities and other permanent installations required to support military capabilities NATOTerm

Hea teada

et KIRJE KUSTUTATUD AAP-6st (2015) AAP-6

et **infrastruktuur** eelistatud
taristu mööndav

fr **infrastructure** eelistatud
NATOTerm

Sõnavormid

Paremal veerus on sõnavormide alt võimalik kontrollida, kuidas otsitavat sõna kõikides vormides (nii ainsuses kui ka mitmuses) käänata. Näeb nii väldet ja saab kuulata hääldust. Kui klikkida valikul "Näita tabelina", avaneb terve käänamistabel.

Sõnavormid ?

Muuttüüp 22e [↗](#)

infrastruktuur 🔊 infrastruktuuri

infrastruktuuri 🔊 infrastruktuuri

infrastruktuuri 🔊 infrastruktuuri **Hääldus**

[↗](#) Näita tabelina

Näita tabelina

Tabelis näeb ülevalt vasakult servast ka muuttüüpi, mille alusel sõna käänatakse. Tabeli all on morfofonoloogiliste märkide tähendusi selgitatud. Samuti suunab see lugema EKI teatmikus sisalduvasse hääldusmärkide ühendsõnastikku. Üleval paremal on näha, millisest EKI andmebaasist info Sõnaveebi jõuab (sõnavormide puhul nt EKI eesti keele morfoloogilisest andmebaasist 2019–...). Kui sisestada linnuke tekstiväljale "märkidega", näitabki käändetabelit koos sõnavormide all asuvate morfofonoloogiliste märkidega. Vasakul veerus näiteks on osati häälduse peale lugenud süntesaator. Tuleks panna tähele, et käänamistabelis leidub ka harvaesinevaid väljendeid.

Sõnavormid EKI eesti keele morfoloogiline andmebaas 2019– Allikas

märkidega **Märkide kuvamine**

MUUTTÜÜP 22e

kääne	ainsus	mitmus
nimetav kes? mis?	infrastruktuur 🔊	infrastruktuurid
omastav kelle? mille?	infrastruktuuri 🔊	infrastruktuuride
osastav keda? mida?	infrastruktuuri 🔊	infrastruktuure ~ infrastruktuurisid
lühike sisseütlev kuhu?	infrastruktuuri 🔊	
sisseütlev kellesse? millesse?	infrastruktuurisse	infrastruktuuridesse ~ infrastruktuuridesse
seesütlev kelles? milles?	infrastruktuuris	infrastruktuurides ~ infrastruktuuris
seestütlev kellest? millest?	infrastruktuurist	infrastruktuuridest ~ infrastruktuurist
alaleütlev kellele? millele?	infrastruktuurile	infrastruktuuridele ~ infrastruktuurile
alalütlev kellel? millel?	infrastruktuuril	infrastruktuuridel ~ infrastruktuuril
alaltütlev kellelt? millelt?	infrastruktuurilt	infrastruktuuridelt ~ infrastruktuurilt
saav kelleks? milleks?	infrastruktuuriks	infrastruktuurideks ~ infrastruktuuriks
rajav kellel? milleni?	infrastruktuurini	infrastruktuurideni
olev kellena? millena?	infrastruktuurina	infrastruktuuridena
ilmaütlev kelleta? milleta?	infrastruktuurita	infrastruktuurideta
kaasaütlev kellega? millega?	infrastruktuuriga	infrastruktuuridega

Hääldus

- sidekriips tähistab (a) sõnaosapiiri, mis esineb ka kirjas: `aed-lepa+1` ind (aed-lepalind); (b) vormi, mida ei saa moodustada: ise+enda nimetav kääne
~ tilde eraldab rööpvorme: metsi ~ metsasid, teeksin ~ teeks
* tärn märgib moodustatavat, kuid tavaliselt mitte esinevat muutevormi
() ümarsulud märgivad vähem kasutatavat muuttüüpi: aeglane 12 ja (10)
Vt ka EKI teatmiku artiklit [Hääldusmärgid ühendsõnastikus](#).

Morfofonoloogiliste märkide selgitused

Veebilaised

All paremas ja ka vasakus veerus on näha ka veebilauseste rubriiki. Infoväljad on Sõnaveebis üldiselt sellised, kus on kirjas leksikograafide kontrollitud ja koostatud info, näiteks just vasakul veerus asuvad veebilaised on leksikograafid üle vaadanud, paremal veerus on seda tehtud lünlklikult. Sõnaveebi paremas veerus on kasutatud parimaid infotehnoloogilisi vahendeid. Näitelauseste puhul on osa hääldusi peale lugenud ka inimene.

Paremal veerus asuvad veebilaised on toimetamata ja näitavad, kuidas inimesed on konkreetse sõna lausekonteksti paigutanud ja kuidas sõna kasutatakse. Lauseid tuleb vaadata koos vasakul asuva sõnaseletusega. Lauseid saab kasutada praktiliste harjutusülesannete (nt lausestusharjutuste, grammatiliste ülesannete (nt määra välde) koostamiseks.

Veebilauseid ⓘ

⚠ Veebilaised on automaatselt valitud ning võivad sisaldada vigu.

Arendades **infrastruktuuri**, anname inimestele suurema vabaduse elukoha valikul.

Rünnakud olid fokuseeritud nimelt avaliku **infrastruktuuri** vastu.

...

Veebilauseste kohta leiab rohkem infot siit: [Sõnaveeb – Veebilaised](#).

Sõna seosed

Paremal veerus on näha ka sõna seoseid. Kui otsida näiteks sõna *Briti*, siis teavitab Sõnaveeb kasutajat, et see sõna on moodustatud sõnast *Suurbritannia*. Kui sõnal *Suurbritannia* klikkida, siis avaneb sõnatähenduse vaade.

Sõna seosed ⓘ

Moodustatud sõnast:

[Suurbritannia](#)

Ühendid

Sõna seostest allpool on näha sõna ühendeid. Näiteks kui panna otsingusse sõna *kõhima*, peaksid siia ilmuma kõik (sh kõnekeelsed) sõnad, mida saab koos otsitud tegusõnaga lauses kasutada. Kui otsida näiteks sõna *papp*, siis pakub ühendiks *pappi kõhima*.

Ühendid ⓘ

[pappi kõhima](#)

Veel sarnaseid sõnu

Sõna seoste alt leiab sarnaste sõnade osa. Kui otsida näiteks sõna *lõvi*, siis pakub sarnaste sõnade hulgas näiteks *emalõvi* ja *lõukoer*, mis on kõlalt sarnased, ent kirja pildis kohati erinevad eritähenduslikud sarnased sõnad.

Veel sarnaseid sõnu ⓘ

emalõvi, lõviema, vapilõvi, tantsulõvi,
seltskonnalõvi, salongilõvi, peolõvi, parketilõvi,
koopalõvi, lõukoer, lõvikutsikas, lõvilakk,
isalõvi, merilõvi, lõvilõug

[^ Näita vähem](#)

Võimalikud vasted

Veel altpoolt paremast veerust on võimalik näha sõna võimalikke vasteid teistes keeltes, näiteks vene keeles.

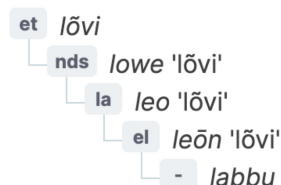
Võimalikud vasted ⓘ

ru ДОМ, ДОМИК

Päritolu

Päritolu on kirjeldatud umbes 20 000 sõna juures. See sisaldab päritolu liiki (*lõvi* on laensõna) ja muud infot, nagu vasteid teistes keeltes, levikut sugulaskeeltes, tehissõna autorit ja loomise aega.

Päritolu ⓘ LAENSÕNA

Tõlgitud näited (eesti-vene)

Kui panna otsingusse sõna *lõvi*, näitab seda sama sõna sisaldavaid näitelauseid tõlgituna vene keelde.

Tõlgitud näited (eesti-vene) ⓘ

lõvi mõirgab - лев рычит

võitleb nagu lõvi - он бьётся ~ сражается как лев

Mis on tekstikorpus?

Tekstikorpus on mahukas kirjalikest või suulistest tekstidest koosnev elektrooniline andmekogu. Tekstikorpust kasutatakse keele uurimisel, kirjeldamisel ja keelemuutuste jälgimisel, näiteks uute sõnade ja tähenduste tuvastamiseks, ent ka loomuliku keele töötluses. Suur osa keeleandmetest pärinevad tekstikorpustest. ([EKI teatmik – Mis on tekstikorpus?](#))

Keelenorming

Sõnaveeb reguleerib vaid kirjakeele normi ehk keelenormingut. Selle alla kuuluvad õigekiri ja morfoloogia – st, kuidas sõnu kirjutada ja käänata-pöörata. Ülejäänud keelematerjal ei ole mitte kirjakeele norm, vaid sõltub inimeste endi keelekasutusest.

NB! Kui kirjakeele norming muutub, jääb vana samuti kehtima. Uus norming ei asenda vana. Põhimõtted, mille järgi muudatused vastu võetakse, kehtivad edasi. (ÕS 2018 ([Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018](#)); Emakeele Seltsi koduleht ([Emakeele Seltsi koduleht](#)), kust leiab keeleteoimkonna otsused ja nende kavandid, sh esildised ([Emakeele Seltsi koduleht – Keeleteoimkond](#)))

ÕSi selgitused

Alates 2019. aastast on täiendatud EKI ühendsõnastikku õigekeelsussõnaraamatu ÕS 2018 infoga. Rubriigis „ÕS selgitab“ on esitatud keelekorralduse selgitused, mis aitavad keelekasutajal teha teadlikke keelelisi valikuid. Selgitusele on lisatud kuupäev. EKI ühendsõnastikus on ÕSi info, mille on EKI leksikograafid jõudnud üle vaadata ja ajakohastades üle kanda. ÕSi selgitusi täiendatakse uute andmete ilmnmisel ja uurimistulemuste järgi pidevalt.

Kirjakeele normi alus kuni uue ÕSi ilmumiseni on ÕS 2018 ja Emakeele Seltsi keeletoimkonna otsused. Järgmine ÕS ilmub 2025. aastal keeleportaalis Sõnaveeb omaette vaadena. Tähelepanu tuleks pöörata ka sinisele infokastikesele, kus on kirjas, et ka ÕSi selgitused võivad muutuda ja on näiteks veel töös ehk täiendamisel.

ÕS SELGITAB

 Selgitused on töös, nende sõnastus võib muutuda. Järgmine ÕS ilmub 2025. aastal.

Taristu on uudissõna, mis pakuti 2010. aastal välja Vabariigi Presidendi sõnavõistlusel ehk sõnausel.

(19.08.2023)

ÕSis on nii norminguid kui ka selgitusi.

ÕSi normingud käivad sõnade kirjakuju (ortograafia) ja muutevormide (morfoloogia) kohta, neid käsitleb vastavalt esildistele Emakeele Seltsi keeletoimkond.

ÕSi selgitused käivad sõnavaliku, tähenduste ja rektsiooni kohta, nendega tegelevad eeskätt EKI ühendsõnastiku ja ÕSi koostajad.

EKI ühendsõnastiku infot täiendab EKI teatmik ([EKI teatmik](#)). Eesti õigekeelsuskäsiraamat. ([Sõnaveeb – Portaalist](#))

NB! Nii nagu areneb keel, areneb ka Sõnaveeb pidevalt. Juhend on koostatud 07.01.2024 seisuga. Sõnaveeb reguleerib norme iga päev: [Sõnaveeb – Uued versioonid](#). Kui märkate kuskil viga või tunnete, et Sõnaveeb vajab täiendamist, siis palun andke tagasisidet siin: [Sõnaveeb – Tagasiside](#).